

**ПОРАДИ ДЛЯ ДІТЕЙ,
БАТЬКИ ЯКИХ
РОЗЛУЧАЮТЬСЯ**

Привіт,

Якщо ви читаєте це, можливо, ваші батьки вирішили, що найкраще їм більше не жити разом. У таких ситуаціях їм може знадобитися допомога фахівців, таких як ми – сімейні юристи та адвокати з розлучень, щоб допомогти вирішити, як буде виглядати ваше життя після їхнього розлучення. Дорослі часто потребують допомоги, оскільки треба врахувати багато факторів.

Ми розуміємо, що у вас також може виникати багато запитань. У цьому документі ми постаралися відповісти на деякі з питань, які раніше ставили діти в подібних ситуаціях, сподіваючись, що це допоможе вам зрозуміти деякі аспекти, які обговорюють ваші батьки. Також ми пояснюємо, чому для них важливо почути й вашу думку.

Що таке розлучення?

Коли двоє людей одружуються або вступають у цивільне партнерство, вони дають юридичну обіцянку бути разом. Але іноді обставини змінюються, і виконувати цю обіцянку стає важко. У такій ситуації вони можуть розлучитися, і цей процес називається "розлученням". Це означає, що їм потрібно юридично завершити свій шлюб або цивільне партнерство, дотримуючись визначеного законодавством процесу.

Важливо знати, що розлучення — це рішення дорослих, і воно ніколи не є виною дітей. Батьки розлучаються не через те, що хтось із дітей щось зробив неправильно. Це рішення, яке стосується лише стосунків між дорослими, і ви не могли цього запобігти або змінити.

Розлучення може мати багато наслідків для життя сім'ї. Дорослим доводиться вирішувати, де кожен із них буде жити, як будуть розподілені фінанси та інші важливі речі. Це може бути важким періодом для всієї родини, але дуже важливо пам'ятати, що хоч ваші батьки можуть розлучитися одне з одним, вони не розлучаються з вами. Їхня любов і підтримка для вас залишаються незмінними.

Іноколи у цей період діти можуть відчувати сум, страх або навіть злість. Це нормально. Ви маєте право на свої почуття, і важливо про них говорити. Батьки все одно залишаються вашими батьками і будуть поруч, щоб підтримати вас.

Чому можуть бути залучені юристи?

Як було зазначено раніше, при розлученні виникає багато питань, які потрібно вирішити. Сімейні юристи мають великий досвід у таких ситуаціях і можуть надати цінні поради дорослим, які проходять через це.

Іноді батьки хочуть звернутися до сімейного юриста разом. У такому випадку вони можуть запросити когось на кшталт нас як медіатора. Ми пояснимо, що це означає, трохи пізніше.

Часто кожен із батьків обирає свого власного юриста. Це дозволяє їм приватно обговорювати свої занепокоєння та отримувати поради. Якщо одному з батьків некомфортно спілкуватися з іншим, юристи можуть взаємодіяти між собою.

Іноді батьки можуть одночасно працювати з медіатором і мати своїх юристів, які надають поради у фоновому режимі.

У всіх цих випадках роль сімейного юриста полягає в тому, щоб допомогти дорослим вирішити, як організувати їхнє життя після розлучення, та ухвалити важливі рішення. Наприклад, де кожен з батьків буде жити? Що буде з їхніми банківськими рахунками та майном, таким як автомобілі? Чи одному з батьків знадобляться додаткові гроші для покриття витрат на сімейне житло та потреби дітей? Після розлучення діти, як правило, мають два місця проживання, і не завжди батьки можуть дійти згоди щодо того, скільки часу діти мають проводити з кожним із них. Юристи допомагають вирішити і ці питання.

Медіатор – це нейтральна людина, яка зустрічається з обома батьками разом, щоб обговорити питання, що стосуються вас (їхніх дітей) і фінансові питання. Медіатор допомагає батькам знайти спільне рішення, яке буде корисним для всієї родини. Вони також допомагають батькам зрозуміти, як краще спілкуватися у майбутньому і приймати спільні рішення. Важливо, що медіатор залишається нейтральним – він не "стає на чийсь бік".

Що таке медіатор?

У деяких випадках медіатор може говорити і з вами. Це називається "медіація з участю дитини", і це відбувається лише тоді, коли і ви, і ваші батьки згодні на таке спілкування, і всі вважають це правильним для вашої сім'ї. Медіатор може допомогти висловити ваші думки та почуття, і це може бути важливо для прийняття рішень.

У всіх цих випадках роль сімейного юриста полягає в тому, щоб допомогти дорослим вирішити, як організувати їхнє життя після розлучення, та ухвалити важливі рішення. Наприклад, де кожен з батьків буде жити? Що буде з їхніми банківськими рахунками та майном, таким як автомобілі? Чи одному з батьків знадобляться додаткові гроші для покриття витрат на сімейне житло та потреби дітей? Після розлучення діти, як правило, мають два місця проживання, і не завжди батьки можуть дійти згоди щодо того, скільки часу діти мають проводити з кожним із них. Юристи допомагають вирішити і ці питання.

Як юристи працюють із батьками?

Якщо кожен з батьків має своїх юристів, ми працюємо з іншими юристами, щоб допомогти їм досягти згоди щодо всіх питань, зосереджуючись на тому, що буде найкращим для всієї сім'ї, і особливо для дітей.

Це може зайняти певний час, оскільки багато дорослих відчують злість або образу через розпад стосунків чи шлюбу. Подібно до того, як діти засмучуються через сварки з друзями, дорослі також можуть відчувати гнів або смуток при розлученні. Ці сильні почуття можуть заважати приймати зважені рішення. Хороший юрист завжди звертає увагу на те, що іноді те, чого батьки хочуть у цей момент, може не бути найкращим для їхніх дітей чи родини в довгостроковій перспективі.

Ми завжди радимо батькам прислухатися до своїх дітей, щоб зрозуміти їхні побажання, але водночас захищати їх від конфліктів між батьками. Батьки можуть розлучитися одне з одним, але вони не розлучаються зі своїми дітьми і, сподіваємося, продовжать спільно виховувати їх. Це називається "спів-батьківство" або "кооперативне батьківство".

Що робить суд?

Більшість батьків, які розлучаються, ніколи не звертаються до суду, оскільки їм вдається домовитися про фінансові та інші питання, що стосуються дітей, самостійно або за допомогою медіації та адвокатів. Обидва батьки мають рівні права на прийняття важливих рішень щодо дитини, наприклад, щодо її навчання чи інших важливих аспектів життя.

Якщо ж батьки не можуть дійти згоди, суд може втрутитися і допомогти вирішити конфлікт. Суддя ухвалює рішення, виходячи з найкращих інтересів дитини. Це означає, що пріоритетом є ваша безпека та добробут.

Сімейні суди відрізняються від кримінальних судів, які ви, можливо, бачили на телебаченні. Це прості кімнати з робочими столами і стільцями, де суддя, який не носить перуку, приймає важливі рішення про сім'ю. Хоча це не схоже на драматичний процес, рішення, ухвалені в сімейному суді, є дуже важливими.

Чи врахують мої думки?

У будь-якому процесі вирішення конфлікту між батьками – чи то через домовленість, медіацію, чи судовий процес – ваші думки і почуття дуже важливі. Закон передбачає, що чим старша дитина, тим більше враховують її думки. Але навіть якщо ви не впевнені, чого саме хочете, або не хочете висловлювати свою думку, це також нормально. Якщо ви хочете висловитися, ваші слова будуть почуті.

Уявіть це як збирання пазлу – є багато частинок, і рішення можна прийняти лише тоді, коли всі вони на своїх місцях. Одна з найважливіших частин цього "пазлу" – це ваші думки та бажання, особливо якщо ви старші.

Як я можу висловити свої думки?

Ви завжди можете поговорити зі своїми батьками та сказати їм, що ви відчуваєте і чого хочете. Однак, іноді діти можуть відчувати себе невпевнено або не знати, як висловити свої думки, щоб не образити жодного з батьків. У таких випадках може бути корисно поговорити з кимось іншим.

Сьогодні багато медіаторів зустрічаються з дітьми, якщо вони достатньо дорослі і хочуть висловити свою думку. Медіатор може передати батькам ваші думки, і це часто допомагає їм ухвалити правильне рішення. Також можна звернутися до дитячого психолога, який спеціалізується на допомозі дітям під час розлучення батьків.

У судовому процесі діти рідко зустрічаються безпосередньо із суддею. Замість цього, з вами може поспілкуватися спеціальний працівник, наприклад психолог, який потім доповість суду про ваші побажання та почуття.

Що робити, якщо я не знаю, чого хочу?

Як ми вже згадували, є багато людей, які можуть допомогти дітям, коли їхні батьки розлучаються. Важливо пам'ятати, що діти ніколи не повинні приймати рішення щодо того, скільки часу вони проведуть з кожним із батьків — це рішення приймають самі батьки, або, якщо вони не можуть дійти згоди, це вирішує суддя. Однак, якщо у вас є своя думка, важливо, щоб у вас була можливість її висловити, і щоб ця думка була врахована.

Якщо брати чи сестри хочуть різного?

Цілком нормально, якщо діти в одній родині мають різні погляди на те, чого вони хочуть. Вони можуть бути різного віку, мати школу або друзів ближче до одного з батьків, або просто іншу думку про те, що буде найкращим для них. Це нормально, і якщо суддя бере участь у вирішенні питання, він врахує ці розбіжності. Однак майже у всіх випадках суддя вирішуватиме, що буде найкращим для всіх дітей у родині, а не розділятиме братів і сестер, які мають різні погляди. Це трапляється дуже рідко.

Один із батьків переїжджає за кордон?

Як ми вже згадували, батьки ділять "батьківську відповідальність", що означає, що якщо один з батьків хоче переїхати закордон, він має отримати згоду іншого батька перед тим, як взяти з собою дитину. Якщо батьки не можуть домовитися, вони повинні звернутися до суду, щоб суддя вирішив, яке рішення буде справедливим, насамперед враховуючи найкращі інтереси дитини. Проте наразі в Україні не вимагається дозволу другого батька на виїзд дитини за кордон через військове положення.

З ким із батьків я буду жити?

Це залежить від того, що вирішать ваші батьки або, якщо вони не можуть домовитися, що вирішить суддя. Немає чітких правил, які б вимагали, щоб ви, наприклад, проводили 50% часу з одним із батьків і 50% з іншим, або будні з одним із батьків, а вихідні — з іншим. Це все залежить від того, що найкраще підходить вам і вашим батькам, враховуючи багато різних факторів — ваші побажання, де будуть жити батьки, близькість до шкіл, робочі графіки батьків тощо. Усе це буде залежати від конкретних обставин вашої родини.

Одне можна сказати точно — у більшості випадків дуже важливо, щоб ви проводили час з обома своїми батьками.

Що з канікулами?

Коли батьки погоджуються на майбутні плани для дітей, зазвичай вони також узгоджують, як будуть розділені канікули. Багато батьків ділять відпустки порівну, наприклад, розподіляють літні канікули на дві частини — по два тижні кожен протягом тривалих канікул, а також чергують, хто проводить Різдво або Новий рік. Але для інших батьків, особливо якщо один з них працює, а інший — ні, може бути доцільніше не ділити тривалі літні канікули порівну. А деякі батьки, які підтримують добрі стосунки, вирішують проводити важливі дні разом, такі як Різдво або дні народження — багато залежить від того, як вони вирішили свої питання.

Що з відвідинами інших родичів?

Коли батьки живуть окремо, кожен з них має право самостійно вирішувати, що робити з дітьми у свій час, і зазвичай їм не потрібно питати дозволу іншого батька на повсякденні справи, такі як зустрічі з іншими членами родини, наприклад, двоюрідними братами і сестрами чи бабусями з дідусями. Ідеально для дитини, щоб обидва батьки підтримували дружні стосунки з родиною другого батька, але це не завжди можливо.

Що робити, якщо ви не хочете бачити одного з батьків?

Деякі діти зовсім не хочуть бачити одного з батьків або хочуть зустрічатися з ним у інший час, ніж батьки погоджують чи пропонують.

Іноді діти можуть потрапити у конфлікти між батьками або бачити, як один з батьків засмучений через поведінку іншого, що може вплинути на їх бажання бачити іншого батька. На жаль, як і діти, дорослі можуть бути дуже вразливими до стресу і негативних емоцій, пов'язаних із розлученням або розривом стосунків. Вони важко приховують свої емоції від дітей, навіть якщо намагаються, і іноді діти чують речі, які їм не слід чути, наприклад, образливі слова про іншого батька. Це може призвести до того, що вони почуваються затиснутими між конфліктом.

Важливо висловити свої почуття одному або обом батькам, якщо це можливо, і дати їм знати, чому вам не подобаються домовленості і що ви хотіли б змінити. Сподіваємося, тоді ви зможете досягти згоди, яка буде комфортною для всіх.

Проте, хоча думка дітей дуже важлива, діти не можуть вільно вирішувати, що їм хочеться. Як і в багатьох аспектах життя, існує безліч правил, з якими діти можуть не погоджуватися! Важливо, щоб думки дитини були вислухані і враховані.

Якщо ви не можете поговорити з батьком, варто звернутися до іншого довіреного дорослого, такого як вчитель, або друг батька. У певний момент ви також можете звернутися до дитячого психолога або медіатора. Багато шкіл надають послуги шкільного психолога.

Як довго тривають домовленості між батьками? Чи можуть вони коли-небудь змінюватися?

Оскільки потреби та бажання дітей змінюються з віком, домовленості також повинні переглядатися. Наприклад, потреби малюка та час, який йому потрібно проводити з кожним із батьків, дуже відрізняються від потреб 11-річної дитини. Або дитина може змінити школу, що вплине на те, хто може забирати її. Тому нічого не є незмінним, і ідеально, щоб батьки працювали разом, щоб адаптувати домовленості, можливо, залучаючи допомогу, якщо це необхідно, від дитячого психолога або медіатора, звертаючись до суду лише у разі крайньої потреби.

Останні слова поради.

Кінець шлюбу або батьківських стосунків викликає багато емоцій, і діти можуть бачити своїх батьків розгніваними та засмученими, що може бути дуже тривожним. Але діти не повинні відчувати, що їхня роль — це робити щасливими своїх батьків. У батьків є інші дорослі, які можуть їм допомогти, а завдання дитини — просто бути дитиною та зосереджуватися на речах, які роблять їх щасливими. Це зовсім не їхня роль — піклуватися про батьків.

Якщо діти не відчувають, що отримують достатньо підтримки або уваги від своїх батьків, які можуть поводитися не так, як зазвичай, і, якщо вони відчувають у собі сили, вони повинні розповісти батькам про свої тривоги та занепокоєння. Якщо це неможливо, вони повинні відчувати себе вільно, щоб звернутися до іншого довіреного дорослого.

КАЛЕНСЬКИЙ ТА ПАРТНЕРИ

КОЛИ ЦЕ НАДВАЖЛИВО

kalenskiy.com.ua

Адвокатське бюро Каленський Владислав та Партнери. Унікальний ідентифікаційний номер юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України - 44651689. Ця брошура надана виключно для інформаційних цілей. Вона не містить юридичних, регуляторних, фінансових або податкових рекомендацій і не повинна використовуватися як така. Якщо вам потрібна юридична консультація або правова допомога, будь ласка, зверніться до нас.